

ข้อเสนอแนะที่พบบ่อย
จากผลการตรวจสอบหลักสูตรการศึกษา
ของคณะกรรมการตรวจสอบ
หลักสูตรการศึกษา

กองยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา
ระดับอุดมศึกษา

ประเด็นที่ 1 ผลลัพธ์การเรียนรู้

1.1 ความต้องการและความคาดหวังของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย

- ควรกำหนดผู้มีส่วนได้เสียว่าคือกลุ่มใด แต่ละกลุ่มได้ความเห็นมาอย่างไร จำนวนตัวอย่างของแต่ละกลุ่ม และแต่ละกลุ่มมีความเห็นเชื่อมโยงกับ PLO อย่างไร
- ควรอธิบายความเป็นมาในการปรับปรุงหลักสูตร โดยอธิบายสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงทำให้ต้องปรับการบริหารจัดการการศึกษาในยุคใหม่ให้ชัดเจนว่ามีผลกระทบให้ต้องปรับประเด็นอะไรบ้างจากหลักสูตรเดิม ควรระบุคุณลักษณะบุคคลให้เป็นรูปธรรมและประเมินได้ว่าจะสะท้อนจากพฤติกรรมอะไร

1.1 ความต้องการและความคาดหวังของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย

- หลักสูตรควรระบุรายละเอียดกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กลุ่มต่างๆ เลือกตัวแทนอย่างไร จำนวนเท่าใด ระบุประเด็นความต้องการผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังจากแต่ละกลุ่ม การจัดลำดับความสำคัญของประเด็นที่เสนอแนะ และนำเสนอในรูปแบบแสดงให้เห็นถึงการถ่ายทอดความต้องการเหล่านั้นสู่ผลลัพธ์การเรียนรู้ ควรระบุความเชื่อมโยงของการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ ตามนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังคนของประเทศ รวมถึงยุทธศาสตร์ของสถาบัน และประเด็นด้านความเสี่ยงหรือผลกระทบจากภายนอก
- การพัฒนาคุณลักษณะพิเศษ เมื่อไม่ได้ระบุเป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ชัดเจน ทำให้ไม่สามารถประเมินได้ว่า กลยุทธ์ หรือกิจกรรมของนักศึกษาจะสามารถส่งเสริมให้เกิดผลลัพธ์ได้จริงหรือไม่ ควรพิจารณาคุณลักษณะพิเศษรวมอยู่ในผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร

1.2 ความสอดคล้องกับปรัชญา และวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่มุ่งสร้างคุณค่าเพิ่มสู่สังคมและผู้เรียน

- ควรเขียนคำอธิบายเกี่ยวกับปรัชญาให้ชัดเจนว่าใช้แนวคิดใดในการจัดทำหลักสูตร
- ควรปรับวิธีการเขียนปรัชญาการศึกษาของหลักสูตรให้มีความชัดเจนและเป็นไปตามหลักวิชาการและทบทวนความสอดคล้องของ PLO กับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

1.2 ความสอดคล้องกับปรัชญา และวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่มุ่งสร้างคุณค่าเพิ่มสู่สังคมและผู้เรียน

- การกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมักเขียนคุณลักษณะของผู้เรียน หรือ PLO มักเขียนปนกัน ทำให้ไม่ทราบว่าคุณลักษณะใดเป็นความรู้ ทักษะ ลักษณะผู้เรียน หรือคุณธรรมจริยธรรม รวมทั้ง กำหนดลักษณะส่วนบุคคล ไม่ค่อยชัดเจน
- ควรทบทวนความสอดคล้องของ PLOs กับปรัชญา วัตถุประสงค์ของหลักสูตร อัตลักษณ์ของผู้เรียน/บัณฑิตที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัย

1.3 ความสอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาในแต่ละระดับ

- มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็น 4 ด้าน (มิต) ได้แก่ ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ และคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้(PLO) ที่ได้มาจากวัตถุประสงค์หลักสูตร ควรกำหนดให้ครบถ้วน และระบุให้ชัดว่า PLO แต่ละตัว จัดอยู่ภายใต้ในมิติใดในมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา
- การกำหนดลักษณะส่วนบุคคลไม่ค่อยชัดเจน ควรมีความเป็นรูปธรรม เช่น ความเป็นผู้นำ ความเป็นมืออาชีพ ความเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ควรระบุให้ชัดว่าคุณลักษณะนั้นจะสะท้อนจากพฤติกรรมอะไรที่เป็นรูปธรรม และประเมินได้

1.3 ความสอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาในแต่ละระดับ

- ควรเชื่อมโยงผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตรที่กำหนดไว้ให้สะท้อนถึงทักษะด้านดิจิทัลตามประกาศ กมอ. เรื่อง รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565
- ควรทบทวนความสอดคล้องระหว่างผลการเรียนรู้ระดับหลักสูตร ผลลัพธ์การเรียนรู้รายปี มาตรฐานการเรียนรู้ 4 ด้าน และผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานอุดมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นเรื่องจริยธรรมในวิชาชีพ
- ไม่ควรกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ทั้ง 4 ด้านและ 5 ด้านทำให้เกิดความสับสนในการประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร

1.4 การกำหนดวิธีการประเมินพัฒนาการ ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

- การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้รายชั้นปี ทั้ง 4 ชั้นปี ควรระบุวิธีการประเมินพัฒนาการในแต่ละชั้นปีและแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง YLO กับ PLO
- ควรกำหนดขั้นตอน วิธีการ และเกณฑ์มาตรฐานในการประเมินพัฒนาการผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง (ติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน (student progress))

1.4 การกำหนดวิธีการประเมินพัฒนาการ ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

- ควรกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ เช่น ชั้นปี ให้มีความชัดเจนและอธิบายว่าจะประเมินเพื่อให้ทราบพัฒนาการของการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้แต่ละช่วงเวลาอย่างไร
- ควรอธิบายวิธีการประเมินพัฒนาการผลลัพธ์การเรียนรู้ตามรายชั้นปี ที่ระบุไว้ ซึ่งการเขียนผลลัพธ์การเรียนรู้รายชั้นปีไม่ได้เชื่อมโยงกับ PLO จึงไม่สามารถยืนยันได้ว่าเมื่อผู้เรียนศึกษาครบ 4 ชั้นปีจะบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ครบถ้วนตามที่กำหนดในหลักสูตร

1.5 การเขียน PLOs

- ควรทบทวนปรับปรุงรายละเอียดของ CLO ที่ได้ระบุไว้คำอธิบายในรายวิชาให้สัมพันธ์กับผลลัพธ์การเรียนรู้ ใน PLO
- การกำหนด PLO และ Sub PLO มีความทับซ้อนกันระหว่าง PLO และระหว่างผลลัพธ์การเรียนรู้ ทั้ง 4 ด้าน
- ควรทบทวนผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs) แผนการศึกษาแบบ 1 และ 2 ที่มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน
- ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนด PLO1 ถึง PLO12 แต่ละ PLO มีขอบเขตกว้างมาก ไม่มีรูปแบบ ทำให้เกิดปัญหาในการกระจายผลลัพธ์การเรียนรู้สู่รายวิชา การออกแบบการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้

1.5 การเขียน PLOs

- มีข้อสังเกตว่ามีการกำหนด PLO มีจำนวนมากและหลายตัวที่มีความซ้ำซ้อนกัน
- ไม่จำเป็นต้องมีการกำหนดคุณลักษณะพิเศษแยกออกมาต่างหาก หากประสงค์ควรกำหนดรวมไว้ในผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร
- ไม่จำเป็นต้องแยกฝั่งกระจายความรับผิดชอบรายวิชากับผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

ประเด็นที่ 2 โครงสร้างหลักสูตร การศึกษาและะรายวิชา

ประเด็นที่ 2 โครงสร้างหลักสูตรการศึกษา และรายวิชา

- ควรแสดงความเชื่อมโยงระหว่างโครงสร้างของหลักสูตรผ่านรายวิชาต่าง ๆ ทั้งหมวดวิชาเฉพาะและหมวดวิชาศึกษาทั่วไป กับผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs)
- หลักสูตรไม่ได้ระบุ PLO ด้านความรู้ในศาสตร์ของหลักสูตรสาขานั้น ทำให้พิจารณาความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตรกับ PLO ไม่ได้
- ควรมีคำอธิบายเชื่อมโยงผลการวิเคราะห์ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการออกแบบโครงสร้างหลักสูตรและรายวิชาให้ชัดเจน

ประเด็นที่ 2 โครงสร้างหลักสูตรการศึกษา และรายวิชา

- ควรกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ของรายวิชา เนื่องจาก PLO ที่กำหนดเป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กว้างมากไม่เป็นรูปธรรม ทำให้ไม่สามารถประเมินได้ว่าเมื่อเรียนรายวิชาแล้วจะเชื่อมโยงกับ PLO อย่างไร
- ควรทวนสอบโครงสร้างหลักสูตรและรายวิชาให้ทันสมัย และสัมพันธ์กับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดผลลัพธ์ต่ออัตลักษณ์ของหลักสูตร และสถาบัน
- โครงสร้างหลักสูตรและรายวิชาของหลักสูตรยังไม่ตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้เสีย และสอดคล้องกับอาชีพและการเปลี่ยนแปลงของโลก

ประเด็นที่ 2 โครงสร้างหลักสูตรการศึกษา และรายวิชา

- การกระจายผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตรสู่รายวิชาไม่เห็นความชัดเจนว่าโครงสร้างหลักสูตรและรายวิชาสามารถส่งผลต่อการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนด
- ควรถบทวน Curriculum Mapping ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์การเรียนรู้ของรายวิชา (CLOs) ของแต่ละรายวิชา กับผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (PLOs) (หลักสูตรควรแสดงภาพรวมของโครงสร้างเพื่อแสดงถึง Vertical Alignment ของแต่ละวิชาที่ส่งผลรวมต่อ PLOs)
- เนื่องจากผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนดไม่ชัดเจน ทำให้ไม่สามารถวิเคราะห์ความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาและรายวิชาได้

ประเด็นที่ 3 การจัดกระบวนการเรียนรู้

ประเด็นที่ 3 การจัดกระบวนการเรียนรู้

- ส่วนใหญ่มักใช้กลยุทธ์การสอนที่ให้ผู้เรียนอ่าน ศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง แต่ไม่ค่อยเห็นกลยุทธ์การจัดการเรียน การสอนที่ทำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาจากผู้สอน เช่น สอนอย่างไรให้ผู้เรียนมีทักษะการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเป็น ไม่ใช่การใช้กลยุทธ์เพียงแค่มอบหมายงานให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าในห้องเรียน
- หลักสูตรมีการออกแบบกิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนซึ่งอาจไม่เพียงพอที่จะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้ มี PLO ที่กำหนด โดยเฉพาะเมื่อกำหนดคุณสมบัติของผู้เรียนที่ไม่ค่อยชัดเจน หรือไม่สร้างความมั่นใจว่าผู้เรียน มีความพร้อมหรือพื้นความรู้เพียงพอในการเรียนตามกระบวนการเรียนรู้ที่จัดให้

ประเด็นที่ 3 การจัดกระบวนการเรียนรู้

- ควรเพิ่มรายละเอียดที่แสดงกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายตาม PLOs ในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รู้จักวิธีแสวงหาความรู้ ปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เกิดกรอบคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) ได้
- ควรกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลให้ตรงตามผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ของหลักสูตร
- การออกแบบกิจกรรมเรียนรู้สำหรับแผนการเรียนที่ต่างกัน (แผน 1, แผน 2) หรือแผนการเรียนรู้วิชาการ วิชาชีพ ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

ประเด็นที่ 3 การจัดกระบวนการเรียนรู้

- ควรมีการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ ในระดับรายวิชา ที่มี ความสัมพันธ์กับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของรายวิชาและหลักสูตร การศึกษา
- ควรแสดงให้เห็นถึงความพร้อมด้านแหล่งฝึกปฏิบัติประสบการณ์ วิชาชีพ และเพียงพอต่อการฝึกปฏิบัติของนักศึกษา
- ควรกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต้องใช้ในการเรียนการสอน ให้เพียงพอ

ประเด็นที่ 4 วิธีการวัดและประเมินผู้เรียน

ประเด็นที่ 4 วิธีการวัดและประเมินผู้เรียน

- ควรกำหนดวิธีการวัดและประเมิน PLO เพื่อการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนและผู้เรียน และการตัดสินผลลัพธ์ซึ่งสะท้อนพัฒนาการของผู้เรียนครบถ้วนตาม PLO ทุกด้าน เพื่อสร้างความมั่นใจในผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียนหลังสำเร็จการศึกษา (เช่น การวัดและประเมินทักษะภาษาอังกฤษ การวัดและประเมินวินัย ความซื่อสัตย์ ความกล้าหาญทางจริยธรรม)
- ควรอธิบายวิธีวัดและประเมินรายวิชาหรือกิจกรรมเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ คุณลักษณะบุคคล คุณธรรม จริยธรรม ให้ชัดเจนว่าจะวัดจากรายวิชา การเรียนการสอน หรือกิจกรรมอะไร เนื่องจากการวัดและประเมิน PLO แต่ละประเภทนี้ มักจะใช้วิธีการที่แตกต่างกัน

ประเด็นที่ 4 วิธีการวัดและประเมินผู้เรียน

- ควรทบทวนความสอดคล้องกันของผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล
- ควรเพิ่มรายละเอียดวิธีการวัดและประเมินผลที่แสดงเกณฑ์การตัดสินที่ชัดเจน เพื่อให้มั่นใจว่าการประเมินผลน่าเชื่อถือและสะท้อนผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนดในแต่ละหัวข้อ
- ควรเพิ่มเติมกระบวนการนำผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในหลักสูตร และการบรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้และการประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตร

ประเด็นที่ 5 ระบบและกลไกการพัฒนา หลักสูตรและการบริหารคุณภาพ

ประเด็นที่ 5 ระบบและกลไกการพัฒนา หลักสูตรและการบริหารคุณภาพ

- ควรเน้นการเขียนอธิบายระบบการประกันคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่นำไปสู่การพัฒนา PLO ครบทุกด้าน
- ระบบประกันส่วนใหญ่อธิบายระบบการประกันคุณภาพ โดยเน้นการบริหารจัดการหลักสูตรตามองค์ประกอบ ผู้สอน ผู้เรียน การเรียนการสอน การประเมิน สิ่งอำนวยความสะดวกตามแนวทางการประกันคุณภาพแบบเดิม ซึ่งอาจไม่ได้ประกันคุณภาพของผู้เรียนตาม PLO ที่กำหนดอย่างแท้จริง ควรปรับการออกแบบระบบประกันที่เน้นกระบวนการซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมี PLO ครบถ้วนทุกด้านจะสร้างความมั่นใจในการผลิตบัณฑิต โดยเน้น PLO เป็นตัวตั้งในการประกันคุณภาพหลักสูตร

ประเด็นที่ 5 ระบบและกลไกการพัฒนา หลักสูตรและการบริหารคุณภาพ

- ควรจัดหมวดหมู่การอธิบายรายละเอียดให้เห็นเรื่องของระบบการบริหารหลักสูตรทั้งในเรื่องการวางแผนคุณภาพ (Quality Planning) การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) โดยเอาผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นเป้าหมายเพื่อให้นักศึกษาได้ผลลัพธ์การเรียนรู้ครบถ้วนตามที่ระบุในหลักสูตร
- ควรพิจารณาเพิ่มเติมการบริหารความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างดำเนินการหลักสูตร เช่นการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง ของหลักสูตรและ/หรือสถาบัน และ สถานะของปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้ทั้งที่เป็นโอกาสและภาวะคุกคามเพื่อกำหนดแนวทางป้องกันและแก้ไขได้อย่างทันทั่วทั้งที่

ประเด็นที่ 5 ระบบและกลไกการพัฒนา หลักสูตรและการบริหารคุณภาพ

- ควรกำหนดจุดควบคุม (Control Point) หรือจุดตรวจสอบ (Check Point) ของกระบวนการดำเนินการบริหารหลักสูตร เพื่อทำให้เกิดความมั่นใจได้ว่ากระบวนการดำเนินงานเป็นไปตามแผนคุณภาพที่วางไว้ และนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการทำงาน
- ควรเพิ่มรายละเอียดช่องทางการสื่อสารและเผยแพร่ข้อมูลของหลักสูตร การศึกษาให้ผู้มีส่วนได้เสียได้รับทราบ